

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Ινστιτούτο της Δανίας, Πρεσβεία της Δανίας

Οφεις του Κινηματογράφου της Δανίας

Της Ιωάννας Αθανασάτου

Ιστορικού Κινηματογράφου, διδάσκουσας Ελληνικού Ανοικτού

Πανεπιστημίου και Πανεπιστημίου Αθηνών

Προβολή **21 Φεβρουαρίου 2019** **The Bench** (Το Παγκάκι) 2000

Σκηνοθεσία Per Fly

Εχουμε τη χαρά να παρουσιάζουμε σήμερα για τρίτη χρονιά σειρά προβολών από τον Κινηματογράφο της Δανίας σε συνδιοργάνωση με την Πρεσβεία της Δανίας στην Αθήνα και το Ινστιτούτο Τεχνών. Από το 2017 είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε επιλεγμένες ταινίες από διεθνώς καταξιωμένους και βραβευμένους δημιουργούς αυτής της σύγχρονης δυναμικής ευρωπαϊκής κινηματογραφίας που έχει επηρεάσει τον παγκόσμιο κινηματογραφικό χάρτη, παρουσιάζοντας μια γκάμα ταινιών πλούσια, ευρεία και ποικίλη θεματικά και μορφολογικά, με υψηλό επίπεδο ποιότητας. Γνωρίσαμε τις απαρχές με εμβληματική παρουσία του Dryer, είδαμε τις ταινίες που δημιούργησαν διεθνή αίσθηση μέσα από την πρόταση του Δόγματος 95 (Thomas Vinterberg, Lars von Trier), η επαναφέροντας την πρόταση του μελοδράματος (Susanne Bier).

Επιλέξαμε να ξεκινήσουμε τη φετινή χρονιά με έναν από τους λιγότερο γνωστούς στην Ελλάδα σκηνοθέτες, τον Per Fly και την πρώτη από τις τρεις ταινίες της κοινωνικής τριλογίας του, την ταινία “The bench” (2000) που προβλήθηκε εδώ με τον τίτλο “Το Παγκάκι”. Όπως σημειώνεται στο Πρόγραμμα του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης που παρουσίασε την τριλογία οι ταινίες που την αποτελούν συνιστούν “ένα σχόλιο πάνω στη σύγχρονη κοινωνική κατάσταση όπως αυτή βιώνεται από τους Ευρωπαίους πολίτες, κάθε μία από αυτές εστιάζει σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και το αποτέλεσμα είναι ένα εξαιρετικό δείγμα πολιτικού κινηματογράφου”(www.filmfestival.gr/el/pro-

fessionals/media-press/930-new).

Όπως δήλωσε ο ίδιος ο σκηνοθέτης σε συνέντευξή του “Όταν έκανα τό Παγκάκι, αποφάσισα να κάνω μία ταινία για την πραγματικότητα , να αντλήσω στοιχεία ως πρώτη ύλη για την ταινία. Ήταν δημιουργικό για μένα να μιλήσω με ανθρώπους που ζούσαν τη ζωή των χαρακτήρων μου, να περάσω χρόνο με κοινωνικούς λειτουργούς , αντί να κάτσω στο γραφείο μου και απλώς να γράψω μιά ιστορία. Η έρευνα ήταν εξαιρετικά δημιουργική. Πιστεύω ότι όποτε κάνεις μιά ταινία πληρώνεις ένα τίμημα , που μπορεί να είναι να αντιμετωπίσεις τή σκληρή πραγματικότητα και να τοποθετήσεις την ταινία σου μέσα σ’αυτή “(συνέντευξη τού Per Fly στον κριτικό τού Flix Νίκο Τσαγκαράκη στην Κοπεγχάγη τό 2011).

Πράγματι στήν ταινία ο Fly και η σεναριογράφος του Kim Leona αναμετρώνται με βασικά κοινωνικά προβλήματα που εμφανίζονται σε μια προηγμένη ευρωπαϊκή κοινωνία όπως εκείνη τής Δανίας: την ανεργία και την περιθωριοποίηση των ανθρώπων μέσης ηλικίας , τον αλκοολισμό αλλά και την έμφυλη βία , όπως εμφανίζεται με την ειδικότερη μορφή της την ενδοοικογενειακής βίας με θύματα κυρίως τής γυναίκες.

Όπως και το Nordic Noir , ένα εξαιρετικό αφιέρωμα στα λογοτεχνικά έργα τού οποίου παρακολουθήσαμε πρόσφατα στην Αθήνα (Νοέμβριος τού 2018), η ταινία αναδεικνύει την “τρωτότητα” μίας από τής σκανδιναυικές κοινωνίες όπου σύμφωνα με τήν κυρίαρχη αφήγηση υπάρχει γενική ευημερία και πλήρης κάλυψη των πολιτών από το κράτος πρόνοιας. Ωστόσο ο Fly αρνείται αυτόν τον εφησυχασμό και κατευθύνει τον φακό του και το βλέμμα μας σε ένα ταπεινό μέρος , ένα παγκάκι μπροστά από τις εργατικές κατοικίες όπου συγκεντρώνονται οι άνεργοι, οι φτωχοί εργαζόμενοι, οι περιθωριακοί, οι ηττημένοι ,οι άνθρωποι που μέσα από τα σώματά τους και τις ιστορίες ζωής τους καθρεφτίζονται οι πληγές και οι παθογένειες τού συστήματος .

Ο κεντρικός του χαρακτήρας ο Kaj (τόν υποδύεται ο ηθοποιός Jesper Christensen) είναι αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ενός τέτοιου μοναχικού ήρωα, όπου κάποτε υπήρξε μέλος τής μεσαίας τάξης - ήταν σέφ- όμως τον

βρίσκουμε να μένει μόνος του σε διαμέρισμα ενός συγκροτήματος καταθλιπτικών εργατικών κατοικιών και να εργάζεται σε ένα κρατικό πρόγραμμα για ανέργους. Παρά την άθλια κατάστασή του, καθώς καταστρέφει τον εαυτό του καθημερινά εξαρτημένος από το αλκοόλ, δείχνει υπερηφάνεια και πείσμα, καθώς αρνείται να δεχθεί την προσβλητική συμπεριφορά του επικεφαλής επιστάτη του προγράμματος με αποτέλεσμα να χάσει και αυτή την μίζερη και υποβαθμισμένη εργασία κηπουρού στο Πρόγραμμα ανεργίας.

Η μίζερη και μουντή καθημερινότητά του στο παγκάκι, όπου ζουν την καθημερινότητά τους οι παρίες του συστήματος, αλλάζει όταν στις εργατικές υποβαθμισμένες κατοικίες αναζητά διαμονή μία νεαρή γυναίκα με τον εξάχρονο γιό της. Η γυναίκα αυτή (Liv) -την υποδύεται η Stine Holm Joensen, θύμα ενδοοικογενειακής βίας κακοποιημένη από τον βίαιο σύζυγό της, προσπαθεί να ξεκινήσει μία καινούργια ζωή βιώνοντας ως εργαζόμενη μητέρα όλες τις δυσκολίες μιας μονογονεϊκής οικογένειας. Πέρα από το πρόβλημα της φύλαξης του μικρού Γιόνας τις ώρες που εκείνη εργάζεται, έχει να αντιμετωπίσει και τη σεξουαλική επιθετικότητα του Kim (Jens Albinus), ενός νεαρού υποψήφιου διδάκτορα με τον οποίο αναγκαστικά μοιράζεται το εργατικό διαμέρισμα. Εδώ η διεισδυτική ματιά του Per Fly αναδεικνύει το ζήτημα της έμφυλης βίας σε όλες τις πτυχές του, δείχνοντας ότι είναι ανεξάρτητο από το μορφωτικό επίπεδο και την ταξική θέση του άνδρα θύτη. Η Liv ζητά την συμπαράσταση του Kaj, και παρά την αρχική του αντίδραση, εκείνος της την προσφέρει αναλαμβάνοντας την φύλαξη του γιού της. Η αποκάλυψη ότι η είναι η κόρη του που είχε εγκαταλείψει πριν είκοσι χρόνια λειτουργεί ως καταλύτης. Για πρώτη φορά στη ζωή του είναι υπεύθυνος και για άλλα πρόσωπα, δείχνει δύναμη και υπερασπίζεται την κόρη του και τον εγγονό του μέχρι το τέλος.

Στην ταινία κυριαρχεί η εκπληκτική ερμηνεία του Jasper Christensen, ενός ηθοποιού που ήταν ήδη δημοφιλής αλλά και γνωστός για την πολιτική του ακεραιότητα. Με τα λόγια του ίδιου του Fly,

“επεξεργασθήκαμε το σενάριο για ένα χρόνο κατά τον οποίο ο Jasper συνεργαζόταν μαζί μας , μιλούσε με αλκοολικούς, βιώνοντας τήν εμπειρία αντί απλώς να τή γράφουμε”. Αναφερόμενος στις τρεις ταινίες τής τριλογίας επισημαίνει “Κάθε ιστορία είναι κι από μία διαφορετική κοινωνική τάξη στη σημερινή Δανία , την οποία κοιτάζουμε με από την αντίστοιχη οπτική γωνία κάθε φορά. Επίσης είναι τρεις ιστορίες με αρσενικούς πρωταγωνιστές, με άντρες που αιωρούνται ανάμεσα στη λογική και το συναίσθημα”
(<http://flix.gr/articles/per-fli-o-danos-poy-den-akologyhse-to-dogma>).

Σημειώνουμε ακόμη τον ρόλο τής μουσικής η οποία υποστηρίζει τήν αφήγηση σε αυτήν τήν αρκετά σκληρή, αλλά ταυτόχρονα τρυφερή ταινία.

Το “Παγκάκι” υπήρξε εμπορική επιτυχία στή Δανία και απέσπασε το Βραβείο Robert Καλύτερης ταινίας , Σκηνοθεσίας, Ανδρικής Ερμηνείας από τη Ακαδημία Κινηματογράφου της Δανίας.

Βραβείο Boldi Καλύτερης ταινίας, Ανδρικής Ερμηνείας από τή Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου της Δανίας.

Βιβλιογραφία -πηγές

-Henning Camre, Morten Piil, Vinca Wiedemann (επιμ. Κ.Κοντοβράκης), *Νέος Δανέζικος Κινηματογράφος Focus on New Danish Cinema*, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης , 2005

Brooks Peter, *The Melodramatic Imagination*.New Haven, Yale UP, 1976.

Αθανασάτου Ιωάννα, *Οψεις τού Κινηματογράφου τής Δανίας*, Προβολές 2017 και 2018 ,Ινστιτούτο Δανίας και Πρεσβεία της Δανίας, www.diathens.gr